Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars secunda - Cod. Aug. perg. 23

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum XI

urn:nbn:de:bsz:31-41582

Visual Library

ad robur et confirmacōz fidem cuius impo
sicōis manuū locum obtinet pōdm sacramē
Considera nūc q̄tū xp̄c simplicitate et hu
militatem ac innocenciā parvulorū diligit
quibus tanta familiaritatis et benivolencie
signa ostendit et studeas posse parvulos
imitari et virtutes eorū hic ut valeas cū
ipsis regnum celorum possidere Oracio
Domine ihū xp̄e qui nos ad
conuenciaz es hortatus dā q̄d
hortaris et tribue m̄ fragili
castitate mentis et corporis et qui parvulos
ad te venire voluisti et eis manus impo
nens benedixisti · presta michi miseō ut sim
parvulus in oculis meis quatenus graciā in
veniā in oculis tue maiestatis et q̄ parvu
li possident per naturā · ego consequar
misericorditer per graciā tuā ut mitis
omnium parvulorū et humilium tibi placencium
eo ulti⁹ omni te tr̄ore te duce intrar ad te p
venire et ad te benedictione in celestibus mu
nerari amen Ʒ De pfcōe paupertatis

Habito de perfcōe castitatis
et obediencie consequenter
agit de perfcōe paupertatis
Et ecce enī unus adoles
cens genu flexo an ihm interogavit eū di
cens Augē xp̄e doctrinā sanā bone xp̄e vitā
scam quid boni faciendo vitā eternā possi
debo · sm Bedā audiebat iste a dno tan
tiles parvul' dignos ee regno dei et ideo
certior esse desiderans de ingressu regni
non per parabolas s; apercius postulat ē
expom quibus meritis vel operibus vitā eternā
possit consequi Ihus aut rn̄spondit ei p̄mo
q̄tū ad eius cogitacōz quia iste cogitabat
ihm ee purū hominē lic; crederet eū esse
sctm boni doctorē Et ideo q̄i rn̄spondēs eius
cogitacōi dixit ei Quid me dicis bonum
Quasi diceret Ergo quomodo me credis purū hoiem
nō debes me vocare boni Neo enī bonus
nisi solus et unus deus hoc est dicitur dns

est solus bonus essencialiter per se et a se
ipso et nullus alius et alii participative
per ipm et ab ipo Unde Criso: hoc autem
dicens nō excludit hoies a bonitate s; a co
paracōe bonitatis divine Quasi diceret dns
Tunc me dicis bonū cū nō credas me ee
deū Si ū confiteris bonū credas etiā ee
deū solus enī deus nā est bonus Idem
consequenter rn̄spondit eius interogacōi dicens
Si aut vis ad vitā ingredi srua manda
ta Quasi diceret hoc sufficit ad salutem
quod amplius est non est necitatis s; sup
erogacōis quia sm Jeō: Justicia legis cu
stodita non solum bona tre s; et vitam co
ferebat etiā suo tpre consequentā Et quia a
dolescens hec audiebat sollicit⁹ scius interoga
vit que essent l' mandata quorū observācia
est necc̄ia hoc aut sm Criso · non temptans
fecit s; estimans alia quedā precepta esse p
legalia que vite cā ei fierent Ihus aut quasi
infirmo condescendens legis precepta clementis
sime exposuit dicens Non homicidiū facies ma
nu occidendo ore iubendo vel consulendo vel
etiā detrahendo quia per detrcōz occiditur
proximus in consciā aliena in qua vivebat
per bonā famā nec corde mortem alteri⁹
desiderando vel odiū retinendo aut bnficiū
subtrahendo et per hoc preceptū decalogi p
hibetur nocumentū proximi in persona ppria
Non adulterabis per h' prohibetur nocum
tum pxi in persona sibi coniucta Nō furtū
facies per hoc phibet' nocumentū proximi
in re possessa Non flsm testimoniū dices p
hoc prohibet' nocumentū proximi in fama
Honora patrem tuū et matrem eis subvenien
do et reverenciā exhibendo et per h' preceptū
affirmativū intelligit' omne bnficiū proximo
reddendū quia noie pris et mris intelligi'
omis proxim⁹ et hoc est quod subdit' Et
diliges proximū tuū sicut te ipm · i · ad id ad q̄d
diligis te ipm s; ad graciā et gloriā vel sic
te ipm · i · nō verbo tm s; opere et veritate

proximus autem ut eſt omnis qui nobiſcum
conuenit in natura quem debemus ſicut nos ip-
ſos dilige̅. Qua ſimilem dominus inducit ut oſte̅-
dit quod finis preceptorum eſt caritas quia obſer-
uancia mandatorum eſt non meritoria uite
eterne niſi fiat ex caritate. Inter hec precepta
ordinancia in proximum non tangitur precep
de non concupiſcendo rem proximi uel eius
uxorem quia reducitur ad precep de non ad-
ulterando et non furando et ſub illis ponitur intel-
ligi uel quod intelligitur in hoc quod dicitur diliges
proximum tuum qui enim uere proximum diligit re-
rem eius nec uxorem concupiſcit. Continu-
meret autem ſi non omnia mandata ſed ſola-
modo precepta ſecunde tabule que ordinant hominem
ad proximum in quibus implicat et ſupponit
precepta prime tabule ordinancia hominem ad de-
um quia homo magis tenetur deo quam proximo et ideo
ſi obſeruancia mandatorum ſecunde tabule eſt neceſſaria
ad ſalutem multo forcius obſeruancia ma-
datorum prime tabule eſt neceſſaria ad eandem.
Unde bene dicit apostolus quod qui diligit proximum
legem impleuit quia in dilectione proximi in-
telligitur dilectio dei ut finis propter quem proximus
diligitur quia proximus diligitur propter deum
non econuerſo. Preterea eciam oſtendit ſalua-
tor quod obſeruancia preceptorum cerimonialium et
iudicialium non erat amplius neceſſaria ad
ſalutem ſed ſufficiunt decem decalogi precep.
Quorum primum eſt non adorabis deos alienos
i. uerum deum coles et ſuper eum nichil amabis.
Multi autem hodie ſunt qui ſibi deos ali-
enos faciunt. Nam ſicut dicit augustinus hoc
ab homine colitur quod preceteris diligitur. Su-
perbus ergo pro deo ſuo habet ſuperbiam
luxurioſus luxuriam auarus auariciam.
Secundum non aſſumes in uanum nomen
dei tui i. non blaſphemabis nec iurabis

inducite in nomine ſuo. Talis iniuriam facit
deo quem in teſtimonium ſue falſitatis in-
uocat quaſi deus mendacium diligat et ſibi
qui in iudicio dei puniendum ſe obligat ſi
non eſt ita ſicut iurat et proximo quia per
falſam iuratorem ipſum decipit et defraudat.
Tercium diem ſabbati ſanctifices ut in eo
mortaliter non pecces et mala uites. Contra
iſtud preceptum peccat qui cauſa cupidi-
tatis in ſabbato opus ſeruile facit uel a-
liud peccatum committit uel opera vite dimittit
quia a bonis operibus non eſt uacandum.
Quartum honora parentes tuos ſcilicet obe-
diendo obſequendo reuerendo ſubueniendo
et excubus eorum miſerando. In hoc eciam pa-
ritur honor patrum ſpiritualium ſcilicet prelatorum.
Quintum non occides opere uerbo negligencia
cogitacione auxilio conſenſu malo exemplo
uel aliqua occaſione. Homicidium eciam
aliquando fit corde per odium. Aliquando ore per
uerbum detractorium. aliquando opere et per ſe ipſum
et iſtud ultimum eſt triplex. Quidam enim
occidunt corpus tantum quidam animam tantum
qui ſcilicet eam trahunt ad peccatum. quidam
utrumque qui ſcilicet aliquis interficit uel aliud
in peccato mortali exiſtente. Sextum non
mechaberis operando cogitando loquendo
uel in iuriſdictione tua fornicatores ſuſtine̅-
do per hoc autem quod dicitur non mecha-
beris prohibetur omnis carnalis corrupcio
preter eam que eſt in coniugio. Septimum
non furaberis aliena uno quolibet tibi
attrahendo uel re aliena inuito domino
utendo. Per furtum intelligitur omne male
ablatum ſiue occulte faciendo in accep-
tis ſiue fraudem exercendo in mercacionibus
ſiue mercedem non ſoluendo operariis.
Octauum non dices falſum teſtimonium

contra pronum tuum omne mendacium dolum
deceptorem adulatorem calumpniam et doctrinam er-
roneam declinando Nonum non desides domum
uel agrum uel rem aliam proximi tui tali uide-
mente quod uelles tibi cum suo dampno adoptari
re Decimum non concupisces uxorem suam anal-
lam proximi tui corde consenciendo ore sollici-
tando opere concipiatur perficiendo hec qui per
fecerit saluari poterit ¶ Cum autem ille adolescens
hec omnia a iuuentute sua se seruasse uideretur
quod tamen in multis religiosis uix aliquis
reperiret ihesus intuitus eum dilexit eum propter
bonam conuersationem suam preteritam et ostendit si
uultum amicabilem et instruens eum de per-
fectione dixit illi unum tibi deest quo ad statum
perfectionis scilicet bonum paupertatis Quia et si
mandatorum obseruatio sufficiat ad salutem non
tamen ad euangelicam perfectionem sed ad hanc eciam re-
quiritur obseruatio consiliorum in quo primum est ab-
renunciacio temporalium et ideo de hac tracta-
tur sicut mencio ubi Origenes Non tamen intel-
ligendum est quod in ipso tempore quo bona sua uen-
didit pauperibus fiat omnino perfectus sed ex illa di-
e incipiat speculatio dei adducens eum ad omnes
uirtutes Et subdit dominus dicens Si uis quia hoc
est in tua libertate perfectus esse id est ad statum
perfectionis ascendere supra communem statum salutis necessarium
quia hoc est de perfectione uite uade per affectum contemp-
nendo temporalia et uende per effectum ea eligendo
et hec omnia non partem tantum ut ananias et sa-
phira quod est contra proprietarios que habes et iuste
possides quod est contra raptores et usurarios e-
lemosinas de alieno facientes Illa enim habemus
que iuste possideamus Illa ergo que iuste pos-
sidentur uendenda sunt que uero iniuste redde-
da sunt illis quorum fuerunt et da non uende que-
rendo munus a manu uel a lingwa uel ab obse-
quio pauperibus non diuitibus a quibus similia
accipies nec amicis carnalibus nisi fuerint
indigentes nec histrionibus et male uiuentibus

quod est contra simoniacos et ambiciosos
qui dant aliis ut acquirant beneficia et dig-
nitates et hoc facit propter deum non propter ostentacionem
quia abiectio temporalia propter ostentacionem non est
meritorium et sic dando habebis thesaurum id est que-
dam beatitudinis in celis et loco tutissimo hec
aut non dicitur quia paupertas sit maior uir-
tus quam continencia uel obediencia sed dicitur pro quadam
correspondencia quia thesaurus celestis sit re-
spondens uoluntarie paupertati sicut exaltacio
humiliacioni unde Crisostomus bene autem non fecit uite
eterne mencionem sed thesauri dicens et habebis
thesaurum in celis Quia enim de pecuniis erat
sermo et de abrenunciacione omnium ostendit quod
reddit plura hiis que precepit relinquere quanto
maius est celum quam terra in thesauro enim
copiam retribucionis ostendit ¶ Et ueni relictis
omnibus et sequere me me imitando et sicut
ego ambulo ambulando quia in sequela
christi per opera caritatis consistit perfectio principa-
liter et complete in paupertate autem uoluntaria
consistit inchoatiue per modum remouentis
prohibentis et disponentis quia per hoc aufferetur
cura temporalium que a dilectione dei impedit a-
nimum Unde glosa Relinquere omnia est uia ad
perfectionem sed in sequendo consistit perfectio magna enim
gloria est sequi dominum et ideo ualde est ap-
petendum Ad perfectionem ergo non sufficit homini
relinquere sua nisi dominum sequatur id est nisi relic-
tis malis faciat bona Unde theophilus cum
paupertate enim et ceteras uirtutes hominem
habere oportet ob hoc autem et ueni sequere
me id est in ceteris esto meus discipulus et iugiter
me sequaris Unde et Jeronimus facilius sacculus
contempnitur quam uoluntas multi diuicias
relinquentes dominum non sequuntur Sequitur autem
dominum qui imitator eius est et per uestigia
illius graditur ubi et rabanus Certe duas
uitas hominibus propositas audiuimus Actiuam ad quam
pertinet non occides et cetera legis mandata

Et contemplatiuaȝ ad quam pertinet ˙ iuis perfcus esse ꝛc̄ Actiua ad legem pertinet Conteplatiua ad ewangeliu quia sicut quia sicut uetus nouu pcessit testamtu ita bona actio pcedit cōteplacōȝ Actiuis cōuenit obsuato pceptoꝝ que in lege traduntur Contemplatis obsuato cōsilioꝝ que in ewangeliō docetur ⁋ Et nōndu ꝙ multiplex est perfcio scȝ sufficientie quaȝ oms habent existentes in caritate ordinis cuius pprium est seruare cōtinentiaȝ religiois et huius ppriu est renunciare omnibus placitibus ad quos ptinet ponere aīaȝ pro ouibus suis. Scaritatis cuius ppriu est hre mortem in desiderio et uitam in paciencia Ad pimaȝ perfcōr tenetur quilȝ ad ultimaȝ uero nullus tenetur sȝ ad tres medias tenentur aliqui ex causa Cuiu ergo signu pfcois posuit cu omia relinquere consuluit ut nudu xpm nudus sequatur. Unde sm theophilum dicens omnia summaȝ paupertatem suadȝ siqui eni cōstitit illius filius est Et sm Ambro. talem uoluit adolescentem illum domin' ad padisu redire qualis adam fuerat de padiso sub limitate deiectus nudus eni incola adaȝ paradisi fuit Quauis ergo cu possione diuiciaꝝ possit quis ad uitaȝ ingredi suado mandata tamen ad perfcaȝ sequelaȝ xpi ut perfcio amore et integro affctu tendat in deu dest sibi unu scȝ ꝙ relinquat diuicias affectu ut sit paup spu que paupertas includit humilitate sine qua no est pauptas uera quia uanu est hre bursaȝ uacuaȝ et cor plenu supbia Includit etia cōteptu diuiciaꝝ effcu quia difficile est ualde quin habens diuicias amore earu aut deticatur aut distrahatur et impediatur a pfco amore dei ne xpm libere et expedite sequatur Nam qui diuicias iplicatur

mittit pedes in rete ne possit totaȝ deo perfecte ambulare et libere xpm sequi quia diuitie uiscosiōes sunt uisco et uix euellitur animus occupatus ab eis et detentus ⁋ Nimia ergo dilcō terenaru possessionu est hui' pfcois impedimetum Quod bn patuit in hoc iuuene qui cu audisset a domino de pfcōe paupertatis uoluntarie abiit tristis scli tristiciaȝ morte opante impeditus a pfcōe qꝛ quiebat terenaꝝ possessionu amore ob quod non poterat ad pfectaȝ uolutarie pauptatis ascendere Unde causa tristicie redditur cum subditur Erat eni multas habens possessiones spinas producentes et tribulos scintez diuiciaȝ suffocantes et ipe nichilomin' bitus a possionibus et diues ualde diuicias fallacibus ob quaꝝ inordiatu amorē tristabatur de persuasione ab renunciacōis earu Tristabile eni est amata obicere Ad tpalia eni passibilitur afficitur tuc' cor in priuacōe eorādem aliqualiter contristatur Ita plinqȝ cum tpalia assunt nobis puta' ꝙ ea no diligamus sȝ cum abesse ceperint i ueru' qui simus hoc eni sine amore haō ad eāt quod sine dolore discedit Iste iuuenis cu audiret ꝙ quecuqȝ habet uendet et daret pauperibus abiit merens quia et diuicias seculi et uitaȝ eternaȝ habere uoluit quod difficile erat ut fieret qm in possione diuiciaꝝ abesset superbia elatois et absqȝ cupetate uoluptatis uix stare quis potest sicut earȝ difficile esset ꝙ homo in cacumine uerticis alicuius montis staret et tempestate ualidi uenti quassatus non caderet Ut uero dicit aug' hi adolescens laudabilis quidem est quia non occidit non adulteratus est uituperabilis aut quia cōtristatus est in uerbis xpi uo-

cantus eu ad perfectoz adolescens quippe erat, sim auaz et pptcrea relinquens xpm abyt hec aug. Ez tale rete frustra iaci ante oculos pennatoru sz contemplanciu perfectoru qui tanto mi9 contristant q desit tpralia quanto magis appetut eterna. Nam ut ait greg. tanto quisqz minus dolet q desint eterna qnto magis gaudz q assint tpralia et qui minus dolet q desunt tpralia tercius expetit ut assint etiam Et ideo secundu Genasiu Bonu est facultates cum dispensatione pauperibus erogare sz melius est pro intentone sequendi xpm omnia et totum simul donare et absolutum sollicitudine cum xpo egere ut eni dicit Criso. Non sibi detinentur qui pauca habent et qui multas habundant quoniaz adiectio diuiciarum maiore accendit flama et uiolentior fit cupido ❡ Non solu aut diuiciaru possessio sz eciaz rerum aliaru diuersitas hominem a dei contemplatione et perfecto amore impedit et auertit. Unde aug. tpraliu reru multiformitas ab unitate dei hoiem p carnales sensus diuerbat et mutabili uarietate eius affem multiplicat Que ergo delectat libertas ab amore mutabiliu lib esse appetat et que regnare delectat uni omniu regnatori deo subditus hereat Et iterum. duo sut amores mundi et dei Si mudi amor habitat non est qua intret amor dei Cum exhausseris cor tuu ab amore trenorum hauries amorem diuinu unde et greg. Cum cupiditate trene substancie deus non diligit qua trenus amor oculum mentis sordidans excecat ne diuina claritas uideatur Nec mirum Quis eni diligere pt que nescit. Aut quo scit ad que nesciendu oculum cordis claudit unde etiam Criso. fumo similes sut humane res Nichil eni ita contristat aie oculum et turbat ut uite h9

curarum turba et concupiscenciaru multitudo h9 eni fumi sunt ligna. Unde et ansbl. Si uis esse quietus nil seculi appetas sic requiem mentis habebis si a te mundi curas abieceris Qui curis trenis se implicat a dei amore se separat Et ut in paucis multa intelligas attende pauca uerba aug. sic dicentis Nichil plus nouu esse quaz ista sensibilia fugienda Cui concordat dyonisius qui dicit derelinque sensus et oia sensibilia Qui habet aures audiendi hec pauca uerba predicta audiat et corde intelligat quia multa in eis latent que uanis et dissolutis non apparent. Con audaz de sermois habundancia sollicito dicz est in spu Si uis scire omnia pdicanda tunc separa te ab exterioribus purifica te a tpralibus liberu fac te a carnalibus et erige te ad celestia et manifestabunt tibi diuina Ecce in hijs uerbis totu est inclusum quod est pdicatum ymago eni tua ymago dei est depone ergo ab ea omne qd sibi accidens est et apparebit tibi in ea q diuinu est ❡ Ut aut utilit ad tpralia et etiam pfecte te beas scito q tpralia debes aspicere sub spu quadruplici pmo sz ut tamq peregrinus et aduena sencias omnia ut extranea et aliena ita q tua uestis sit tuo spui extranea ac si esset alicuius de gentibus aut india Secdo ut in tuo usu omne habundanciam timeas ut uenenu et mare submergens Tercio ut in tuo spu omnez inopiam egestatem sencias ut mensaz et aram et scalaz uite etne et ut speculum seu ymaginez crucis xpi Quarto ut diuicias et apparatus diuiciarum ita sencias tibi deformes q in eorum memoria uel aspectu nullatenus ualeas letari uel delectari q si uideris te in eis congaudere a xpi gloriosa paupertate te estima alienum fore huic aut contrari q in paupertatu et despectoru memoria uel aspectu tamq in xpi

pauperis corporis ymagine totis eris et eis
q̄i regibus cum summa alacritate et deuo[c]i-
one associeris Considera etiam li q ad perfecto[rem]
non sufficiat quedam opa bona et quasdam
uirtutes habere sed oportet omnia posse per
ficere Unde Criso. Completus est dei ho-
ad omne opus bonu. completus non ut li qui
dem habeat illa uero non habeat qui eni talis
est non est completus Que eni utilitas.
dic michi cum oret quis intense no miser-
reat aut habunde Aut cu misereatur quis ha-
bunde auarus aut et uiolentus existes
aut cu non auarus aut uiolentus existens
ad ostentatio[n]e uero sit hominu qui uident et
cu misereat quidem in id q deo uidet eleue
aut hoc ipso et magna sapiat Aut cu hu-
milis quidem fuit et ieiunijs attendentes
auarus aut et negociator et tre affixus
et inuez malorum inducens me. Radix eni
omnium malorum dicit paulus auaricia
horreamus igit hanc refugiam li pecun-
li orbem terrarum instabiles facit li omnia
confudit a bta seruitute nos abducit xpi
Non est eni aut deo seruite et mamone
contrariu eni iniugit xpo li Criso.
Et nota circa premissa q perfectio pauper-
tatis non consistit in maiori defectu tem-
poralium sz in maiori abstractione sollici
tudinis earum quanto eni modus uiuendi
in paupertate minorem habet sollicitudi-
nem tanta paupertas est perfectior Non aut
quato autem paupertas fuit maior. Non
eni paupertas fm se bona est sz inquantu
liberat ab illis quibus homo impeditur
quo minus spiritualibus intendat. Oro

Domine ihu xpe da michi misero et fragili qui tua mandata
hactenus negligenter et male seruaui sal
tem amodo et melius ea obseruare ut
cum obseruatoribus eorumdem merear
ad uitam ingredi da etia in dementissime

domine ut ad perfectionem tendendo omnia
temporalia propter te affectu contempnam et ef-
fectu relinquam electis qz omnibus te sequi
te imitando et per tua uestigia gradiendo
ut te teste te duce ad te thezauru meum
desiderabilem et indeficientem ualeam letus
peruenire et de tua uisione semper gaudere Amen

De duodecim consilijs ewangelicis

Et quia dictum est de preceptis
que sunt necessaria ad salutem
Unde de preceptis et prohibici-
onibus tenemur sz de consilijs
et permissionibus non tenemur. Nam consiliu
pertinet ad perfectos preceptu aut ad profici
endos Sz permissio pertinet ad imperfectos
prohibicio uero ad peruersos Ad obseruanciam
quidem preceptorum utilis est obseruancia
consiliorum Aliqui eni fortitudo terre in in
gressu illius consistit et ideo passus ille
bona custodia indiget quia obtento in-
gressu facilius residuum hostes obtinent Sic
est in tua aie quia tota fortitudo eius con
sistit in ingressu sz in oculis pectoris
et propter hoc necessaria est bona custodia circa
ipm propter custodiam aut istius ingressus
dantur consilia que continent et custodiunt
mandata ac retrahunt hominem ab malu-
tis aspectibus et discursibus et alijs peri-
culis Sunt aut duodecim consilia e-
wangelica que xpc adiecit ad precepta Primu
est paupertatis que consistit in abdicatione
proprietatis. unde est illud Si uis perfectus
esse uade et uende omnia que habes et ueni
sequere me Et illud. Qui non renunciauit
omnibus que possidet non potest meus esse
discipulus Secundum est obediencie. unde
est illud Si quis uult post me uenire ab-
neget semetipm Et illud Sup cathedram
moysi sederunt scribe et pharisei que
dicunt facite. Terciu est castitatis unde
est illud Sunt eunuchi qui se ipsos cas-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg